VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

HE 241/2020 vp
Sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen järjestämisen uudistus

STM:n, VM:n, SM:n ja OM:n täydentävä välivastine

Lakivaliokunta 23.4.2021

Sote-uudistus

1

Hyvinvointialueiden toiminta markkinoilla 1.laki

- KHO ja MaO nostavat esiin epäselvyyden hyvinvointialuelain 136 §:ssä (valitustie julkisen palveluvelvoitteen osalta)

➢ **Ei muutosta**, koska säännökset vastaisivat kuntalain säännöksiä ja julkinen palveluvelvoite voidaan toteuttaa joko avustus- tai hankintamenettelyssä, joissa erilaiset valitustiet ja lisäksi otettava huomioon EU-oikeuden vaatimukset. Samasta yksittäisestä päätöksestä ei lähtökohtaisesti voisi seurata rinnakkaisia tuomioistuinkäsittelyjä.

Sote-uudistus

2

Laki hyvinvointialueiden rahoituksesta (30 ja 31 §) 7. laki

- 31 §:n 2 momentissa yksilöitäisiin ne päätökset, joihin liittyy valituskielto, eli saamatta jääneen etuuden suorittamista ja perusteettoman edun palauttamista koskevat päätökset. Näin säännöksen muotoilu vastaisi asianmukaista tapaa säätää valituskiellosta.
- Lisäksi ehdotetaan eräitä muita teknisiä korjauksia mainittuihin pykäliin.

Sote-uudistus

3

Laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta (51 ja 52 §) 8. laki

- 52 §:n 2 momentissa yksilöitäisiin ne päätökset, joihin liittyy valituskielto, eli saamatta jääneen etuuden suorittamista ja perusteettoman edun palauttamista koskevat päätökset. Näin säännöksen muotoilu vastaisi asianmukaista tapaa säätää valituskiellosta.
- Uhkasakon osalta lisättäisiin muutoksenhakusäännös 52 §:ään.
- Lisäksi ehdotetaan eräitä muita teknisiä korjauksia mainittuihin pykäliin.

Sote-uudistus

4

Rikosoikeudellinen virkavastuu hankittaessa palveluja tai työvoimaa yksityiseltä palveluntuottajalta ja käytettäessä vuokratyövoimaa (sote- järjestämislaki 20 §) 2. laki

- Ehdotetaan lisättäväksi viittaukset rikoslain 40 luvun nimenomaisiin säännöksiin (vastaisi virkamiehen laajaa rikosoikeudellista virkavastuuta):

  Edellä 12 §:ssä tarkoitetulla tavalla hyvinvointialueelle sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja tuottavan yksityisen palveluntuottajan ja tämän alihankkijan palveluksessa oleviin sekä 13 §:ssä tarkoitettuun hankittuun tai vuokrattuun työntekijään sovelletaan rikoslain (39/1889) 40 luvun 1- 3, 5, 7, 8, 9 ja10 §:n rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä, viraltapanoseuraamusta lukuun ottamatta, heidän hoitaessaan 12 §:ssä tarkoitettuihin palveluihin sisältyviä julkisia hallintotehtäviä.

Sote-uudistus

5

Muutoksenhaku (sote-järjestämislaki 60 §) 2. laki

- Lisäys 60 §:n 1 momenttiin:

Oikaisuvaatimuksesta ja aluevalituksesta hyvinvointialueen viranomaisen tämän lain nojalla tekemään päätökseen säädetään hyvinvointialueesta annetun lain 16 luvussa.

- Uusi 60 §:n 5 momentti:

Muutoksenhausta 12 ja 13 §:ssä tarkoitettua hankintaa koskevassa asiassa säädetään hankintalain 16 luvussa. Markkinaoikeus voi hankintalain 146 §:ssä tarkoitetun valituksen käsittelyn yhteydessä tutkia myös tämän lain 3 luvussa tarkoitettujen yksityistä palveluntuottajaa koskevien edellytysten ja vaatimusten noudattamisen hankinnassa. Jos hankinnassa on menetelty edellä mainittujen säännösten vastaisesti, markkinaoikeus voi määrätä hankintalain 154 §:ssä tarkoitetun seuraamuksen.

Sote-uudistus

6

Muutoksenhaku (Uusimaa-laki 26 §) 5. laki

- HUS-järjestämissopimuksen liittyvään valtioneuvoston päätöksen (perälautasäännös) muutoksenhaun osalta viittaussäännös oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annettuun lakiin.
- HUS-järjestämissopimusta koskeva päätös voitaisiin panna täytäntöön muutoksenhausta riippumatta, jollei valitus käy hyödyttömäksi tai valitusviranomainen sitä kiellä.
- HUS-järjestämissopimusta koskeva riidat ratkaistaisiin hallintoriita-asiana hallinto-oikeudessa, koska kyse on julkisoikeudellista sopimusta koskeva riita-asia.

Sote-uudistus

7

Ostopalvelusopimuksien mitätöinti ja irtisanominen (voimaanpanolaki 29 ja 30 §) 6. laki

- Sopimuksien/ehtojen mitätöinti ja irtisanomismahdollisuus välttämätöntä, jotta hyvinvointialue kantaa järjestämisvastuunsa ja palvelujen yhdenvertaisuus toteutuu
  - Kyseessä ei ole mitätöinninkään osalta kyse lex in casu-tapauksesta
- Vahingonkorvauksen sijasta käytettäisiin korvaustermiä. Kyse ei ole vahingonkorvauslain mukaisesta korvauksesta, vaan laissa säädetystä erillisestä korvauksesta. Vahingonkorvaus-termi antaa virheellisen kuvan siitä, missä mahdolliset riita-asiat käsiteltäisiin. Muutoksen johdosta esitetään lisäystä myös lakiehdotuksen 67 §:ään siten, että korvausta ja sen takaisinperintää koskevat riita-asiat käsiteltäisiin hallintoriita-asioina hallintotuomioistuimissa.
- Terminologinen muutos korvauksien edellytyksiin

Sote-uudistus

8

Ostopalvelujen mitättömyys/irtisanominen ja muutoksenhaku 6. laki

- Muutoksenhaku kokonaisten ostopalvelusopimusten mitätöinnistä ja irtisanomisesta sekä korvauksia ja niiden takaisinperintää koskevissa riita-asioissa
  - Oikeussuojan tarve osapuolilla
  - Muutosehdotus: hallintoriita-asia markkinaoikeuteen
- Muutoksenhaku ostopalvelusopimuksien muuttamiseen
  - Oikeussuojan tarve myös potentiaalisilla tarjoajilla
  - Muutosehdotus: normaali hankintalain mukainen valitusmenettely
- Hallintoriita-asian käsittely markkinaoikeudessa edellyttää oikeudenkäynnistä markkinaoikeudessa annettuun lakiin muutoksia

Sote-uudistus

9

Lisäys oikeudenkäynnistä markkinaoikeudessa annetun lain 1 luku 3 §:ään 51. laki

- Markkinaoikeuden toimivallasta on säädettävä MAOL:issa kattavasti
- 1 luvun 3 §:ään esitetään seuraava uusi momentti:
  - Markkinaoikeus käsittelee hankinta-asioina ne hallintoriita-asiat, jotka sosiaali- ja terveydenhuoltoa ja pelastustoimea koskevan uudistuksen toimeenpanosta ja sitä koskevan lainsäädännön voimaanpanosta annetun lain 67 §:n 2 momentissa säädetään sen toimivaltaan kuuluviksi.
- Käsittely hankinta-asioina vastaa parhaiten hallintoriita-asioiden luonnetta ja toimii MAOL:in sisäisessä systematiikassa

Sote-uudistus

10

Laki rikoslain muuttamisesta 31. laki

- Oikeusministeriö ehdottaa rikoslain 25 luvun 9 §:n 2 momentin viimeiseksi virkkeeksi seuraavaa:

  Mitä edellä tässä momentissa säädetään hyvinvointialueista, sovelletaan Ahvenanmaalla Ahvenanmaan maakunnan kuntiin.

Sote-uudistus

11

Kiitos

Oikeusministeriö
Sisäministeriö
Sosiaali- ja terveysministeriö
Valtiovarainministeriö

Sote-uudistus

12